

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רכה

ערב שבת קודש
פרשת וארא
כ"ה בטבת התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

הצלחה מובטחת

כשהתורה מוסרת שליחות מסוימת ליהודי במעמד ומצב מסויים, לקיים מצווה מסוימת בזמן ומקום מסויים, מצוות עשה או מצוות לא תעשה, הן מצוות הנוגעות לעצמו, והן מצוות הנוגעות לזולת מבני ישראל, כגון "ואהבת לרעך כמוך", ואפילו כאשר השליחות היא לפעול על אינם יהודים – הנה, וודאי הדבר שבידו ובכחו לקיים ולמלא שליחות זו.

...וכאמור לעיל, מכיון שהקב"ה מוסר שליחות זו – זה גופא מורה שזהו בכוחו של כאו"א, ובמילא צריך להשתדל ככל האפשרי "לכוף את כל באי העולם", ואם רק בידו להגיע אליהם, עליו להשפיע עליהם בזה, ואפילו אם הם נמצאים בקצווי תבל.

...וכאשר הולכים ב"דרך" שהקב"ה מורה, וממלאים שליחותו – בוודאי מצליחים.

(משוחת יו"ד שבת תשמ"ז: תורת מנחם תשמ"ז - כרך ב', עמ' 405)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש ורה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ה בטבת ה'תשע"ח - ג' בשבט ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ה בטבת	הלכות שבועות פרק י"ב.	נוסח הוי"ו. א-להינו וא-להי.. נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. איש ביי.	מ"ע ז.
ש"ק	כ"ו בטבת	הלכות נדרים.. בפרקים אלו.	נחלתי עדותיך וגו'. ספר זמנים הוא ספר שלישי.. הלי שבת.. בפרקים אלו.	מ"ע צד.
א'	כ"ז בטבת	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע צד.
ב'	כ"ח בטבת	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת קנו.
ג'	כ"ט בטבת	פרק י-יב.	פרק ד.	מ"ע צה.
ד'	א' בשבט	פרק יג. הלכות נזירות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע צה. צב. מל"ת רט.
ה'	ב' בשבט	הלכות נזירות. פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ת רב. רג. רד.
ו'	ג' בשבט	פרק ו-ח.	פרק ז.	מל"ת רה. רז. רח. רו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחרות**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', כ"ה בטבת	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.49	12.19	4.55.8	5.22
ש"ק, כ"ו בטבת	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.56.7	5.23
א', כ"ז בטבת	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.57.5	5.24
ב', כ"ח בטבת	5.26	4.38	5.48	6.50	9.14	11.50	12.20	4.58.4	5.25
ג', כ"ט בטבת	5.26	4.38	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	4.59.3	5.25
ד', א' בשבט	5.26	4.38	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	5.00.2	5.26
ה', ב' בשבט	5.25	4.38	5.48	6.49	9.14	11.51	12.21	5.01.1	5.27
ו', ג' בשבט	5.25	4.38	5.47	6.49	9.15	11.52	12.22	5.02.0	5.28

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
וארא	4:20	4:34	4:23	4:38
בא	4:26	4:40	4:30	4:44

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

ברכת המזון; טעה ולא הזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון (הערב או מחר, עד לפני השקיעה של מוצאי ראש-חודש¹⁰), ונזכר אחר שאמר "ה" של "בונה ברחמי ירושלים" אומר "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון", בלא חתימה. אבל אם נזכר אחר שאמר תיבת 'ברוך'¹¹ של הברכה הבאה, "הטוב והמיטיב", אינו חוזר. התחיל סעודתו מבעוד יום ואכל כזית, ונמשכה סעודתו אפילו כמה שעות אחר צאת היום - מזכיר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, בתנאי שעדיין לא התפלל ערבית¹². ב'יעלה ויבוא' המברך מגביה קולו מעט והשאר עונים 'אמן' על 'זכרנו... לטובה', 'ופקדנו בו לברכה', 'והושיענו... טובים'¹³ - "בין הפרקים ובסוף ברכה זו (השלישית)"¹⁴.

שחרית: חצי הלל¹⁵, ואברהם זקן, זבדיה¹⁶, קדיש תתקבל. שיר של יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים בפרשת פינחס (במדבר כח, א-טו): כהן - 'וידבר... עולה תמיד'. לוי - חוזר "ואמרת להם" (וממשיך עד)... "רביעית ההין". שלישי - "עולת תמיד... ונסכה". רביעי - "ובראשי חדשיכם... ונסכו". חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון. אומרים 'הללו', ומכניסים את הספר-תורה לארון-הקודש. הש"ץ

10 קצות-השולחן סי' מו ס"ד ע"פ סידור אדה"ו.
 11 שו"ע אדה"ו סי' קפח סו"ס י. סידור אדה"ו. ולא התקינו לומר 'יעלה ויבוא' ב'הרחמן' כמו שהורו למי ששכח להזכיר 'ועל הניסים', משום הזכרת שמות שיש בו, שם סעיף יב.

12 שו"ע אדה"ו שם סעיף יז.
 13 ראה מקור מנהג ענייה זו (בכלל) מרב האי גאון, בשער-הכולל פ"ט ס"ק לו.

14 לקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 380. ופשוט, שהכוונה שיותר לענות רק בין 'בונה ברחמי ירושלים' לברכה רביעית, ששם אין את הטעם שג' הברכות צ"ל "לכתחילה בתכיפה אחת מן התורה" כמ"ש בשו"ע אדמו"ה סי' קפג ס"א (ודלא כמ"ש בס' הפסק בתפלה ספ"ג ובמילואים, גם במהדורתו החדשה, לחדש שבין 'יעלה ויבוא' ל'ובנה ירושלים' נקרא ג"כ "בין הפרקים". וע' מש"כ בזה בס' פסקי תשובות סי' קפג הערה 64).

15 לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל דר"ח וחוה"מ"פ, ראה המסקנה ב'התקשרות' גיליון תמא, שלפי אדה"ו כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ודלא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), וש"נ.

16 ראה בעניין זה בסידור רבינו הזקן עם ציונים, מקורות והערות' על אתר (עמ' תפא, ובקונטרס המילואים שלו, עמ' סד).

מסיים 'ובא לציון' לעצמו, ולא בקול רם. חולצים תפילין דרש"י ומניחים תפילין דרבננים. קריאת שמע, קדש, והיה-יביאך. שש זכירות. חולצים תפילין דרבננים¹⁷. הש"ץ אומר (ולפחות מסיים בקול¹⁸) איזה מזמור, חצי קדיש, תפילת מוסף.

יום חמישי

ב' בשבט

[בחודש מרחשוון תשל"ח שאל אחד השלוחים את הרבי בעניין עריכת חתונה, והזכיר כמה תאריכים אפשריים וכתב סברות לכאן ולכאן, וביניהם התאריך "אור ליו"ד שבט". הרבי מחק תאריך זה¹⁹, והוסיף: "ידוע דעת - בהקדם הכי אפשרי"²⁰].

17 בכף-החיים סי' צא ס"ק כו הביא מס' יפה ללב, שאלה שצריכים לחלוץ מלבושם העליון מפני נחנת תפילין על הזרוע, צריכים לחזור וללבשם אחר-כך כי אין כבוד לעמוד כך לפני המלך ולהתפלל, יד חולצת יד לובשת, עיי"ש. אבל בס' 'מנהג ישראל תורה' שם ס"ק ד הביא ש"רבים אין נוהגין בזה. ו"ל דכיון דקשה ללבוש הבגד העליון על התפילין הוי כמצותו בכך", עיי"ש. ואכן מנהגנו להשאיר את הזרוע ללא השרוול (אגב: הרה"ח ר' דובער חן ע"ה מסר בשם הבעש"ט שאין להכניס את השרוול מתחת האבנט. וי"א שבשנים הראשונות ראה הרבי אצל אחד המתפללים שהשרוול נמצא בתוך האבנט ומשך אותו החוצה), ואף לתפילת מוסף אין מחזירים את השרוול, וכן נהג הרבי.

18 בסידור רבינו... הנ"ל עמ' תפג, הביא בשאלה אם צריך שכל הציבור ישמעו זאת, את דעת המטה אפרים (ס' תק"צ סל"ח) שהש"ץ יכול לומר זאת בלחש, ומאידך דעת הקצות השלחן (ס' טו בבדי השלחן ס"ק ו לעניין קדיש דרבנן, ועוד פוסקים שנסמנו בס' אשי ישראל פט"ו הערה ק) שהלימוד צ"ל במעמד עשרה. והעיקר - יש לציין את ההוראה לעשות ככתוב בפנים, מסיפור הנהגת הרבי בזה בס' המנהגים עמ' 6.

19 השליח הציץ לרבי את התאריכים: יב טבת, ז שבט, אור ל' שבט, ז אדר; והרבי מחק רק את יו"ד שבט, ולא את התאריכים שלפניו ושלאחריה. ראה 'התקשרות' גיליון תרל"ג. וראה באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ נ"ע (כרך יא עמ' יא) על חתונה שנערכה לא' מתלמידי תו"ת ביום ההילולא הראשון של אביו נ"ע (תרפ"א) ללא כל הסתייגות. וכן בס' ימי בראשית (עמ' 123) מובא אודות נישואי בתו (תחי') של הרב רפאל נחמן הכהן ז"ל (מתלמידי התמימים בליובאוויטש) לחרב יצחק גנבורג ע"ה באור לב' ניסן תשי"ג. שהרבי ענה לו שלא ידחו ח"ו את הנישואין (מפני ההסתלקות ביו"ד שבט דאז), ולא עלה על הדעת למנוע 'הילולא' ביום הילולא, וראה 'התקשרות' גיליון תשנ"ז עמ' 16.

20 קונטרס 'השליחות לארה"ק, תשל"ר-תשל"ח', עמ' ק.

ע"פ הספר 'הלכות ומנהגי חב"ד'

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וארא

כ"ו בטבת

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.

מברכים החודש. המולד: יום רביעי, בשעה 2 ו-25 דקות ו-2 חלקים. ראש חודש שבט ביום הרביעי¹. אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התוועדות. ההתוועדות - בבית הכנסת. "בשבת מברכים שבט צריך כל אחד ואחד לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא... ובפרט בהביטול וההתקשרות אל... הנשיא הוא הכל", שבכל אחד ואחד - מציאותו וכל עניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, על-ידי זה שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור... שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש².

יום שלישי

כ"ט בטבת - ערב ראש-חודש

בשיעור התהילים אומרים היום גם את השיעור של יום ל' בחודש³. בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום רביעי

ראש-חודש שבט

התוועדות: "ההתוועדות דסעודה שלישית, שבת מברכים, ויומי דפגרא - בראשי חדשים ומועדי אנ"ש - צריכים להתקיים בבית הכנסת"⁴.

(1) בה"א הידיעה - כן הוא בלוח כולל-חב"ד, וכך נהגו אצל הרבי. בסידור 'תורה אור' ועוד, תיבת "ביום" אינה מנוקדת, ואחריה "פלוני". בסידור תהלת ה' נדפס "ביום", ומתאים ללוח.

(2) ספר השיחות ה'תשנ"ב ח"א עמ' 266.

(3) ספר המנהגים עמ' 19.

(4) היום-יום ל' ניסן, מאג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' שלג (וצ"ע מפני מה לא נעתק בס' המנהגים). להעיר מאג"ק שלו ח"ז עמ' שכד

עבודה פנימית: בכל ראש-חודש, באחד לחודש, נהג כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לומר: "חודש טוב! שנתיגע בעבודה בפועל כדי לחוש את החיות פנימי בהרגש בפועל, הרגש המביא לידי פועל במידות טובות ובהרחבת הבנה והשכלה של חסידות"⁵.

גילוי משיח: בראש-חודש מתגלה בכל אחד ואחד מישראל ניצוץ משיח שבו, בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת יחידה הכללית, נשמתו של המשיח, וגילוי זה פועל חידוש בכל מציאותו ובכל עניו, שנעשים חדורים בבחינת היחידה. והעיקר, שעל-ידי זה נעשה התגלות וביאת משיח צדקנו ועד כפשוטו ממש, נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"⁶.

ענינו של ראש-חודש שבט: "בעשתי עשר חודש באחד לחודש... הואיל משה (כולל אתפשוטא דמשה שבכל דור) באר את התורה", "בשבעים לשון פירשה להם"⁷ - זו עבודתו המיוחדת של נשיא דורנו בהפצת התורה והמעיינות גם לאלו שנמצאים במעמד ומצב ד"אחר", שבשביל שיהיו במעמד ומצב ד"בן" (כפועל ובגילוי), צריכים לתרגם להם עניני התורה "בשבעים לשון"⁸.

ערבית: לפני שמונה-עשרה אין מכריזים 'יעלה ויבוא'⁹, אבל טופחים על השולחן, להזכיר לציבור לומר זאת.

(ובמבוא לקונטרס ומעין עמ' 4): "רגילים היו אנ"ש להתוועד שתי פעמים בשנה, ביו"ד וי"ט כסלו... ומאז נוסדה ישיבת תולדות, הנה בשנת תרנ"ח, ע"פ הוראת... [כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, הוסיף] לסדר בכל ראש-חודש התוועדות התלמידים...".

(5) תרגום מאידיש - אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ג עמ' תמ. וראה 'ספר המאמרים-מלוקט' לכ"ק אדמו"ר חלק ד עמ' רס: "כי בראש חודש הוא מולד הלבנה... דלית לה מגרמה כלום. וכן הוא בישראל, שדומין ללבנה ומונין ללבנה, שבראש חודש הוא זמן מוכשר לגלות כח הביטול שישנו בכל אחד מישראל".

(6) ספר השיחות תשנ"ב ח"א עמ' 123.

(7) דברים א, גיה ובפירושו רש"י.

(8) ספר השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 188 הערה ב.

(9) ע"פ סידור אדה"ז.

המשימה: לגלות אמיתית שם הוי'

ההפרש בין האבות לבין משה רבינו הוא באופן גילוי שם הוי' אליהם • עבודת הפרך של בני ישראל במצרים גרמה לבירור של מצרים, וגילתה את אחדות ה' בעולם • במקום לשבת תחת הגפן ותחת התאנה, ולעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, צריך לדעת שהכוונה היא להתעסק עם עניינים גשמיים כדי לפעול בהם בירור ועל-ידי זה יתרון האור • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"שם המפורש"⁵ ו"שם העצם"⁶. מה שאין כן שאר השמות, שאינם שם העצם, אלא קשורים עם עניינים פרטיים, כדאיתא במדרש⁷ שכאשר משה אמר להקב"ה "הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם"⁸, אמר לו הקב"ה: "שמי אתה מבקש לידע, לפי מעשי אני נקרא... כשאני דן את הבריות אני נקרא אלקים, וכשאני עושה מלחמה ברשעים אני נקרא צבאות וכו'". ואף-על-פי ששם הוי' קשור גם עם מדריגה פרטית, להיותו אחד משבעה השמות שאינם נמחקים, וכידוע ששם הוי' הוא מדת הרחמים⁹ - הרי מובן ופשוט שיש ב' מדריגות בשם הוי'¹⁰:

א. בנוגע למה שכתוב בהתחלת הפרשה¹ "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם" - שואלים מפרשים (גם אלו שפירושם הוא ע"ד הפשט): הרי מצינו בפירוש שגם אצל האבות נזכר שם הוי', כמו שכתוב באברהם² "וירא אליו הוי'", וכן אצל יצחק ויעקב, ואיך אפשר לומר "ושמי הוי' לא נודעתי להם"? ואכן, בגלל קושיא זו, מפרש רש"י: "לא הודעתי אין כתיב כאן, אלא לא נודעתי, לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי כו'", והיינו, שאין הכוונה שהאבות לא ידעו אודות שם הוי', כי אם שלא נתגלה להם אמיתית ופנימיות שם הוי'³.

ב. והביאור בזה:

שם הוי' נבדל מכל שאר השמות, ז' השמות שאינם נמחקים⁴ - כיוון שרק שם הוי' נקרא

(5) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם שם. הל' נשיאת כפים פרק יד הלכה י"ד.

(6) כסף משנה הל' עבודה זרה פרק ב הלכה ז. פרדס שי"ט. מורה נבוכים חלק א פס"א ואילך. עיקרים מ"ב פכ"ח.

(7) שמו"ר פ"ג, ו.

(8) שמות ג, יג.

(9) ב"ר פרשה יב, טו. שמו"ר שם.

(10) להעיר מתור"ה שלש עשרה מידות - ר"ה יז, ב' (ב' הפירושים במ"ש "הוי' הוי'": (א) ש"הם שני מדות.. קודם שיחטא.. (ו) לאחר שיחטא", (ב) "הכי קאמר קרא, הקב"ה ששמו ה' קרא ה' רחום ותנון וכו'").

העולם כולו משול לספינה בים סוער

אין להשליך מתוכה את הטלית והתפילין

מי שנדמה לו שקשה לו לקיים עניין פלוני ופלוגי, והוא סבור שעלידי זה שיוותר בעניין מסויים זה, יהיה לו קל יותר הן בגשמיות והן ברוחניות, משום שעניין זה יחדל מלבבל אותו כו' – עליו לדעת שהאמת היא בדיוק להיפך: עלידי הוויתור נעשה המצב גרוע יותר הן ברוחניות והן בגשמיות, ודווקא עלידי עניין המסירות נפש, אפילו על הנהגה בעלמא – נפטרים לגמרי מכל עניין השיעבוד. וכן הוא גם בעניינים הנוגעים אל הזולת: ובהקדמה – דכיון ש"כל ישראל ערבים זה בזה", צריך כל אחד ואחד מ ישראל לעסוק גם בענייני הכלל, ובפרט אלו שהם "אנשים כלליים", שתפקידם ועניינם לעסוק בענייני הכלל.

אמנם, כאשר צר לו הזמן, שאין לו די פנאי, או שחסר לו כוח או מרץ כו', והוא סבור שעלידי זה שימעט בעבודת הכלל יהיה לו קל יותר מבחינת הזמן או הכוח – עליו לדעת שהאמת היא בדיוק להיפך: עלידי שימעט בעבודת הכלל – יקשה עליו עוד יותר, ודווקא עלידי שלא יוותר בשום דבר – יהיה לו קל יותר, כיוון שאז מתבטלת הקליפה המבלבלת.

וכל זה הוא לא רק בעניינים המחייבים עליפי דין, אלא גם בנוגע לעניינים של הידור (אם הוא שייך להידור זה) – שגם עליהם יש לעמוד בתוקף, עד כדי מסירות נפש. וכידוע המשל בזה (שרבים נוהגים לספרו) – מספינה שעמדה לטבוע, והמלחים הורו שלא להשליך את המשאות הכבדים שבה, ועלה בדעתם של נוסעי הספינה, שלכל-לראש ישליכו את הטלית והתפילין, ורק אחרי-כך – אם זה לא יעזור – ישליכו את האבנים הכבדות...

וכן הוא גם בנמשל: כללות העולם נמשל לספינה בים סוער. ומוכן, שכאשר ישנה "רוח סערה", ועומדים לטבוע – אין שום מקום בשכל "להשליך" לכל-לראש את הטלית והתפילין.

ומוכן שעניין זה הוא לאו דווקא בתפילין דרש"י שהם חיוב עליפי דין, אלא גם בהתפילין שהם מצד הידור, תפילין דרבנן, וכן בתפילין דשימושא-רבא ודראב"ד – לאלה השייכים לזה. וכן הוא בנוגע לכל ענייני התורה – ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין" – שיש עניינים שמחוייבים בהם עליפי דין (כתפילין דרש"י), ויש עניינים של הידור (כתפילין דר"ת וכו'). וכאשר במצב של קשיים כו', "משליכים" ומוותרים לכל-לראש על עניין רוחני, בין אם זהו עניין של חיוב ובין אם אין זה אלא הידור (למי ששייך להידור) – הרי זה מוכיח, שכל ענייני התורה והמצוות אינם מתוך נעימות ועריבות ("געשמאק"), אלא בדרך של כפייה, בבחינת "וימררו את חייהם". ועוד זאת, שלא זו בלבד שעלידי זה אין נפטרים מהקשיים וכו', אלא אדרבה, הקשיים מתגברים עוד יותר ("בעבודה קשה בחומר ובלבנים גו"); ולאידך גיסא – כאשר לא מוותרים ועומדים בתוקף, אזי נעשה "לכו לסבלותיכם", שמתבטלים השיעבוד והקשיים כו'.

(מתועודות שבת-יקודש פרשת שמות, מברכים החודש שבט ה'תשט"ז – תורת מנחם כרך טז עמ' 19)

ולכאורה אינו מובן: כיוון שהדין הוא על-פי תורת אמת, עם כל החקירות והדרישות כו' (אמנם לא כמו בדיני נפשות¹⁶, אבל על פי תורה) – איך יתכן שיהיה זה "דין מרומה", שאינו "אמת לאמיתו"!? והביאור בזה:

התורה על הרוב תדבר¹⁷, ועליפי רוב, הנה כאשר פוסקים דין לאחרי חקירה ודרישה על-פי תורה, הרי זה מספיק. אבל כיוון שיש מיעוט שאינו באופן כזה, יש לחשוש גם למיעוט, ובפרט בדיני ממונות, ש"אין הולכין בממון אחר הרוב"¹⁸. ולכן, כאשר לבו של הדיין נוקפו, כיוון שמרגיש שיש בדין זה משהו שאינו כשורה כו' ("עפעס איז ניט אינגאנצן"), אזי אינו יכול להסתפק בכך שעשה את כל הדרוש עליפי תורה, אלא עליו לחקור ולדרוש עוד יותר, עד שיבוא לבירור האמת לאמיתתה – "דין אמת לאמיתו".

וכיוון שכללות העניין של דין אמת קשור עם שם הוי', כמוכן ממארז¹⁹ "והוי' עמו²⁰ שהלכה כמותו", נמצא, שדין אמת ודין אמת לאמיתו הם ב' דרגות בשם הוי'.

ד. והנה, העניין שהיה בין האבות (שלהם לא נתגלתה הדרגה נעלית יותר בשם הוי', הוי' דלעילא) למשה (שאליו נתגלה גם שם הוי' דלעילא) הוא – עבודת פרך שהייתה בגלות מצרים.

ולכאורה אינו מובן²¹: איך ייתכן שדווקא על-ידי זה שבני ישראל היו בגלות מצרים, נעשה הגילוי דשם הוי' דלעילא?

והביאור בזה – שדווקא עלידי זה שבהיות בני ישראל בגלות הנה לא זו בלבד שהגלות לא בלבלה אותם מעבודתם, אלא אדרבה, שביררו והפכו את מצרים, וכמו שכתוב "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"²², "ונצלתם את מצרים"²³, הן

16) ראה אנציקלופדיה הנ"ל ע' תרנב. וש"נ.

17) ראה מורה נבוכים חלק ג פרק לד.

18) בבא קמא כו, ריש ע"ב. וש"נ.

19) סנהדרין צג, ב.

20) שמואל"א טז, יח.

21) ראה אור התורה שבהערה 12 (כרך ז) ע' ב'תקנב.

22) בראשית טו, יד.

23) שמות ג, כב.

א) כפי שהוא א' משבעה השמות (מדות) שאינם נמחקים, ובשוה אליהם, ולא עוד אלא שבמנין השמות הרי הוא שלישי¹¹, ב) כפי שהוא למעלה מכל השמות, שם העצם.

ובלשון הקבלה והחסידות: שם הוי' דלעילא ושם הוי' דלתתא¹². והיינו, ששם הוי' דלעילא הוא שם העצם שלמעלה מהשתלשלות, ושם הוי' דלתתא יש לו שייכות לסדר השתלשלות.

אמנם, כיון ששניהם נקראים באותו שם – הוי' (שבוודאי אין זה במקרה חס ושלום), הרי מובן שבאמת ענינם אחד, והיינו, שהפנימיות של שם הוי' דלתתא היא שם הוי' דלעילא, שם העצם.

ולכן לא פירש רש"י שמה שכתוב "ושמי הוי' לא נודעתי להם" קאי על מדריגה נעלית בשם הוי' (הוי' דלעילא) שלא נתגלתה לאבות, ומה שמצינו שנזכר שם הוי' אצל האבות קאי על מדריגה תחתונה בשם הוי' (הוי' דלתתא), אלא רש"י מפרש "לא ניכרתי להם במדת אמתית שלי", היינו, שלא נתגלה להם פנימיות ואמתית שם הוי', כי אם חיצוניותו בלבד, וכאמור שזהו שם אחד שיש בו פנימיות (הוי' דלעילא) וחיצוניות (הוי' דלתתא), והחילוק הוא רק לגבי המקבל – אם הוא רואה גם את הפנימיות, או שרואה רק את החיצוניות ולא את הפנימיות, כפי שהיה אצל האבות.

ואף-עליפי שאצל האבות הייתה דרגת הראי' באלקות, כמו שכתוב "וארא אל אברהם וגו'", והרי ראי' היא אמתית ענין ההתאמתות (הרבה יותר משמיעה)¹³ – הנה ענין הראיה אצל האבות היה רק בחיצוניות של שם הוי', ולא בהעצם.

ג. וככל העניינים – משתקף גם עניין זה בהלכה כפועל:

דיין ושופט – נוסף לכך שצריך לדון ולפסוק עליפי האמת, כמו שכתוב¹⁴ "צדק צדק תרדוף", צריך לדון "דין אמת לאמיתו", "לאפוקי דין מרומה"¹⁵.

11) ראה תורה אור נח י"ד, ב ("במ"ש בכתהאריז"ל ובפרד"ס").

12) אור התורה פרשתנו ע' קכו ואילך. כרך ז – ע' ב'תקנ ואילך.

13) ראה ספר הליקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך הוי' ס"ב. וש"נ.

14) ראה תורת מנחם ספר המאמרים אדר ע' לו. וש"נ.

15) דברים טז, כ.

16) שבת י"ד, א. בבא בתרא ח, ב. ובתוס' שם. וראה אנציקלופדיה

תלמודית בערכו (כרך ז ע' רצ ואילך). וש"נ.

פרשת וארא

והייתי לכם לאלוקים (ו,ז)

מדוע רק שם 'אלוקים' בא בנטייה של 'אלוקינו' (אלוקה שלנו)? ההסבר הוא כי לומר על ה' שהוא שלנו שייך רק כשבא בצמצום; והצמצום הוא בחינת שם אלוקים, כידוע.

(דבר זה נתגלה לרבינו הזקן נ"ע בחלום, בהיותו בכפר פיענע, סמוך להסתלקותו, והוא אמר על כך: "הקושיא - טובה, והתירוץ - פשוט...").

החידוש בפסוק זה - "והייתי לכם לאלוקים" - הוא, שהקב"ה הבטיח למשה רבנו שאף שם הוי' (הנזכר בפסוק שלפניו - "אמור לבני ישראל אני הוי'") יתגלה ויאיר לנשמות ישראל כמו שם אלוקים, שהוא בבחינת אלוקה שלנו.

(אור התורה שמות, כרך א, דף ר"ג)

ואני אקשה את לב פרעה (ז,ג)

מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפניי שאין נחת רוח באומות עובדי כוכבים לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה ליבו, למען הרבות בו אותותי ותכירו את גבורתי (רש"י)

מה הקשר בין "שהרשיע והתריס" ל"טוב שיתקשה לכו"א? אם מגיע לו עונש - עליו להיענש, אך מדוע ליטול ממנו את כוח הבחירה? אלא העונש הוא בדרך של "מידה כנגד מידה": פרעה התריס כנגד ה' ואמר: "מי ה' אשר אשמע בקולו" (שמות ה). הוא הצהיר בגאווה ובחוצפה שאינו מכיר במרותו של הקב"ה והוא חופשי לעשות ככל העולה על רוחו. על כן עונשו היה שנתקשה לכו, והראו לו מן השמים שאינו ברשות עצמו כלל וכלל, והוא נטול בחירה חופשית.

(לקוטי שיחות כרך ו, עמ' 63)

וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאר (ז,כה)

וימלא מניין שבעת ימים, שלא שב היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביע חודש ושלושה חלקים היה מעיד ומתרה בהם (רש"י)

כלל מכה הוקצב חודש, כך שנקבע מראש שברבע הראשון של החודש תהיה המכה, ובשלושת רבעי החודש האחרונים תהיה ההתראה. ויש לתמוה: הרי ההתראה היא הקדמה ואזהרה לקראת המכה הבאה, ומדוע הזמן שנקצב מראש הוא באופן שקודם תבוא המכה ורק לאחר מכן ההתראה? והביאור: ההתראות לא היו לשם אזהרה ואיום בלבד על פרעה, אלא הן עצמן נועדו לצער ולייסרו, בעצם הדבר שמה מדבר דברים כאלה לפני פרעה מלך מצרים. ייסורים אלו גדולים יותר כאשר הם באים מיד לאחר המכה, וכך נשבר פרעה ונכנע ליבו עוד יותר.

מכאן הוראה בעבודת ה': יש לשבור ולהכניע, עד כדי ניצחון מוחלט, את ההתנגדות לקדושה. למען הניצחון פותח המלך ומבזבז גם אוצרות כמוסים (כמוסבר במאמרי 'באתי לגני' ב'המשך יו"ד שבט', ששבת פרשת וארא היא ברוב השנים שבת מברכים החודש שבט), ולצורך ניצחון זה ניתנו האוצרות הללו לידיו של כל יהודי, גם בתקופה החשוכה של עקבתא דמשיחא, כדי להביא את הניצחון המוחלט בגאולה השלמה.

(לקוטי שיחות כרך לא, עמוד 39)

ענין האחדות ולהפוך את העולם, ועד שהעולם יסייע לו בעבודתו, ועל-ידיזזה מגיעים לפנימיות העניין דשם הוי'.

וזוהי גם הכוונה בירידת הנשמה למטה - דלכאורה, הרי בהיותה למעלה היתה באמנה אתו ית', להיותה חצובה מתחת כסא הכבוד³², והוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא, ואם כן, למה הוצרכה לירד למטה, לעולם שיש בו העלם והסתור?! - אלא שזוהי הכוונה שאכן יהיו העלמות והסתורים, ואף-על-פי-כן יפעל יהודי שלא זו בלבד שלא יבלבלו אותו, אלא עוד זאת, שיהפוך אותם, ועד שעל ידם יתוסף בעבודתו, ודווקא על-ידיזזה באים לאמיתית ענינו של שם הוי' - ה' הוה ויהי' כאחד.

וזוהו גם הטעם שהקב"ה ציווה לכתוב בתורה "נעשה"³³ לשון רבים, אף שעל-ידיזזה נתנת התורה מקום לטעות - "כתוב והרוצה לטעות יטעה"³⁴ - כי, הכוונה היא שאכן תהי' נתינת מקום לטעות, ואף-על-פי-כן לא יבלבל הדבר, ואדרכה כו'.

ה'. וענין זה קשור גם עם מתן-תורה: החידוש של מתן-תורה הוא - החיבור של עליונים ותחתונים, כדאיתא במדרש³⁵ שקודם מתן-תורה הייתה גזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים (עליונים ותחתונים לא במקום, אלא במעלה), והיינו, שעליונים הם למעלה, ותחתונים הם למטה, ועד שיש מחיצה ביניהם - מצד הגזירה מלמעלה; ובמתן-תורה ביטל הקב"ה את הגזירה, ובאופן ד"אני המתחיל", כמו שכתוב³⁶ "ירד הוי' על הר סיני".

וענין זה נעשה על-ידי אתערותא דלתתא - שזוהי העבודה לפעול גם בעולם למטה לבררו ולהפכו כו', שעל-ידיזזה מבטלים את ההבדל בין מעלה למטה, והיינו, שכשם שלמעלה אין שום דבר חוץ מאלקות, ו"לא יגורך רע"³⁷, כך נעשה גם למטה.

כפשוטו, שיצאו ממצרים ברכוש גדול, ולקחו עמהם את כל האוצרות שנאצרו על-ידי יוסף, כמו שכתוב²⁴ "וילקט יוסף גו'", והן ברוחניות הענינים, שהוציאו משם את כל ניצוצות הקדושה כו'²⁵ - אזי נעשה העילוי ד"יתרון האור מן החושך"²⁶, היינו, שדווקא על-ידי החושך באים ליתרון האור, ולכן נתגלה על-ידיזזה שם הוי' דלעילא.

וענין זה מודגש גם בשם הוי' - ה' הוה ויהי' כאחד²⁷:

לכאורה אינו מובן: כיוון שמדובר אודות דרגא ששייכת לענין הזמן, שלכן שייך לחלק בין עבר (הי') הוה ועתיד (יהי') - איך שייך שיהיו כאחד; ה' הוה ויהי' - אינם כאחד, שהרי עבר אינו הוה ועתיד, הוה אינו עבר ועתיד, ועתיד אינו עבר והוה; ואם זה כאחד, ללא התחלקות - אי אפשר לומר על זה ה' הוה ויהי'!

אלא שזוהו ענינו של שם הוי' - שדווקא בעולם, במקום ששייך בו התחלקות ופירוד, נעשה ה' הוה ויהי' כאחד, ועד שבאים בתיבה אחת, כמדובר כמה פעמים²⁸ שכאשר כמה ענינים באים בתיבה אחת, הרי הם נעשים עניין אחד, כידוע הראיה משעטנז.

וזוהו גם ענינו של משה רבינו (שעל ידו היה גילוי שם הוי' דלעילא) - כדאיתא במדרש²⁹ על הפסוק³⁰ "ומשה היה רועה", ש"היה מתוקן לכך". מתחלת ברייתם נתקנו לכך", שהנהגתו במרעה הצאן הייתה באופן שבחן והשגיה על כל שה, וכאשר שה אחד ברח למדבר, רץ משה אחריו והחזירו למקום המרעה - שבזה מודגש שענינו של משה ה' לברר את העולם.

וזוהו גם מה שתובעים אצל כל אחד ואחד מישראל - שעבודתו תהי' דווקא בעולם, מלשום העלם³¹ והסתר, לבטל את כל ההעלמות וההסתרים ולברר את העולם, והיינו, שלא זו בלבד שהעולם לא יפריע לעבודת ה', אלא אדרבה - לפעול בעולם

(24) בראשית מז, יד. וראה פסחים ק"ט, א.

(25) ראה גם תורת מנחם חלק מ"ו ע' 229. וש"נ.

(26) קהלת ב, ג.

(27) זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. תניא שעהויה"א פרק ז (פב, א).

(28) ראה גם תורת מנחם ריש ע' 156. וש"נ.

(29) שמו"ר פרשה ב, ב"ד.

(30) שמות ג, א.

(31) לקוטי תורה שלח לז, ד. ובכ"מ.

(32) זח"ג כט, ריש ע"ב. וראה בהנסמן בנצ"ז לזח"א ק"ג, א.

(33) בראשית א, כו.

(34) בראשית רבה פרשה ת, ח.

(35) תנחומא פרשתנו טו. ועוד.

(36) שמות יט, כ.

(37) תהלים ה, ה. וראה לקוטי תורה במדבר ד, סע"ג. וש"נ.

יהודים אנשים ונשים שבו לקיום התורה ומצוותיה והם פועלים גם בענין של "ואהבת לרעך כמוך" ובפרט בנוגע לבני-הנוער. ומהם יראו וכן יעשו ומשנה לשנה מוסיף והולך – והכוונה למדינת צרפת. – והרי כידוע יחסם של רבותינו נשיאינו לאותה מדינה והתבטאויותיהם אודותיה, הרי שלאחרונה רואים ש"לא אלמן ישראל" חסדו שלום ונהייתה שם רוח טהרה וכמה ענינים וסיבות חיזקו וזירו זאת וישנם עשרות שנהיו חובבי תורה ומצוות והם לומדים נגלה דתורה והן פנימיות התורה, ומהם כמה העוסקים אף בעבודת התפילה.

יש, איפוא, לעודדם ולחזקם בעבודתם בקיום התורה ומצוותיה; הרבי קרא לקבוצה ממדינת צרפת שנכחו בהתוועדות לומר "לחיים" ולנגן "האדרת והאמונה" שלהם (במנגינת ההימנון הצרפתי).

כמו יהודי שלם – [לא כמו חצי יהודי, שבראשי-השנה וביום-הכיפורים נוהג הוא בצורה מסויימת, בימות החול בצורה שונה ובשבת – לסירוגין].

בנפשו ורוחו נשמתו וגופו, ונמצאים הם במעמד ומצב של מנוחת הנפש שמביאה למנוחת הגוף ובריאות הגוף, ונוכחים כיצד הם מרוצים מדרכם החדשה אשר באמת היא הדרך הישנה של בני ישראל מכל הדורות עוד ממעמד הר סיני.

דוגמאות רבות לכך בלי עין הרע שכל אחד יכול לראות זאת, וללמוד מכך בנוגע לעבודת ה' שלו.

הוסיף הרבי:

ובהמשך לזה הרי כאן המקום לעורר ולעודד אודות קיומה של מדינה שהיתה רחוקה מיהדות ולאחר-מכן נוצרה שם התעררות ועשרות עשרות

ז. עניין זה קשור גם עם כ"ד טבת, יום ההילולא של רבינו הזקן, דמיני' אזלינן⁴²: ידוע פירוש הבעש"ט⁴³ והרה"צ ר' נחום מטשערנאָביל⁴⁴ בנוגע לשמו של רבינו הזקן, "שניאור" – שרומז על שני אור, שהם ב' האורות דשם הוי' דלתתא ושם הוי' דלעילא, והיינו, שהי' אצלו לא רק האור שהי' אצל אברהם, כמאמר רז"ל⁴⁵ "עד אברהם הי' העולם משמש באפילה, באברהם התחיל להאיר", אלא גם האור שלאחר מתן-תורה, שעניינו לברר ולזכך את העולם. ולכן הי' אצל רבינו הזקן העניין דהפצת המעיינות חוצה, ובפרט לאחרי פטרוברג⁴⁶.

וכשם שעלידי כור הברזל בגלות מצרים זכו בני-ישראל למתן-תורה⁴⁷ – כמו כן עתה, עלידי הגלות המר הזו נזכה לתורתו של משיח שתגלה לעתיד-לבוא. אלא שעתה אין צורך ב"חומר" ו"לבנים" כפשוטם (כיוון שעניין זה פעלו כבר בני-ישראל במצרים), אלא "בחומר דא קל וחומר" ובלבנים דא ליבון הלכתא⁴⁸ (כמבואר בתורה אור⁴⁹), ועל-ידי-זה זוכים לגילוי תורתו של משיח. וכשם שיציאת מצרים הייתה "ברכוש גדול", כך תהיה גם הגאולה דלעתיד לבוא באופן ד"כספם וזהבם אתם"⁵⁰, ועוד יותר מאשר ביציאת מצרים, כמובן מדברי הגמרא⁵¹ שהעניין דיציאת מצרים הי' טפל לגבי הניסים דלעתיד לבוא.

וכן תהי' לנו, בקרוב ממש, כשיקויים היעוד⁵² "קהל גדול ישובו הנה".

(משיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשכ"ח – תורת מנחם כרך נא, עמ' 454)

ומובן, שבשביל זה לא די בכך שהעולם אינו מעלים ומסתיר – שהרי עדיין המעלה והמטה אינם בשווה, כיוון שבעולם נשאר עדיין רע, אלא שאינו מבלבל; ורק כאשר מהפכים את העולם, כך, שהעולם עצמו מסייע בעבודתו, אזי מתבטל ההבדל בין מעלה למטה.

ועל-פי-זה מובן שהעבודה שהייתה אצל בני-ישראל במצרים לברר ולהפוך את מצרים לקדושה, היא האתערותא דלתתא שממשיכה את האתערותא דלעילא לחיבור דמעלה ומטה שנפעל במתן-תורה.

ו. וההוראה מזה:

יהודי יכול לטעון: מדוע עליו להתעסק כל כך עם עניני העולם – מוטב לו לישב תחת גפנו ותחת תאנתו, ולעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ללא הפרעות מצד העולם.

וכפי שהייתה ההנהגה אצל האבות – כמבואר בספרי מוסר וחסידות³⁸ הטעם שהאבות היו רועי צאן, בגלל שרצו להיות בהתבודדות, ולא לעסוק בעניני העולם (ורק בזמן מן הזמנים היו יוצאים לעסוק עם העולם, כמו אצל אברהם, "ויקרא שם בשם ה' גו"³⁹, וכן אצל יצחק, בחפירת הבארות, ועל-דרך-זה אצל יעקב), אבל עיקר ענינים הי' באופן של הבדלה מעניני העולם.

אך צריכים לידע שהכוונה היא שאכן תהי' שייכות והתעסקות עם ענינים גשמיים, כדי לפעול בהם כירור כו', ודווקא על-ידי-זה נעשה יתרון האור.

וכמבואר במאמר ההילולא⁴⁰, שהעניין ד"ושכנתי בתוכם"⁴¹ הי' בעיקר בבית-המקדש, והרי בית-המקדש נעשה מכסף וזהב גשמיים, ודווקא בבית-המקדש שנעשה מדברים גשמיים הייתה השראת השכינה – כיוון שהכוונה היא לברר את הגשמיות.

(38) ראה תורת חיים ויחי קב[רמג], ב ואילך. ובכ"מ.

(39) בראשית כא, לג.

(40) ספר המאמרים תש"י ע' 111 ואילך.

(41) שמות כה, ח.

(42) בהבא לקמן – ראה גם לקוטי שיחות חלק ו ע' 35 ואילך (גם משיחה זו).

(43) ראה לקוטי דיברים חלק א פג, רע"א. חוברת י"ט כסלו ע' 9.

(44) ראה בית רבי חלק א פרק כה הערה יו"ד.

(45) ראה ב"ר פ"ב, ג. שמ"ר פט"ו, כו.

(46) ראה ספר השיחות תורת שלום סוף עמוד 112 ואילך.

(47) ראה תורה אור יתרו עד, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(48) זהר ח"א כו, א. ח"ג קנג, א. רכט, ב.

(49) ריש פרשת שמות.

(50) ישעי' ס, ט.

(51) ראה ברכות יב, סע"ב.

(52) ירמי' לא, ז.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת – לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

אמונה מעל הטבע

כל רגע בגלות הוא הכנה לגאולה

הגאולה ממצרים בפועל – היא בפרשת בא, שבה נאמר "בעצם היום הזה יצאו גו' מארץ מצרים". ולפני זה באה התחלת הגאולה – בפרשת וארא, שבה מסופר אודות המכות, והרי כשהתחילו המכות בטלה עבודה מאבותינו במצרים.

ועוד לפני זה – בתחילת הפרשה – נאמר "לכן אמור לבני ישראל אני הוי'", שזוהי ההודעה (וההתחלה) על הגילוי דשם הוי' דלעילא, שקשור עם הגאולה מגלות מצרים, שהיא גם ההתחלה לגאולה האמיתית והשלימה, עליה נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים וגו'". ולאחרי זה באה פרשת בשלח [...].

וידעתי עניין זה (שהגלות עצמה גורמת העלייה של הגאולה) פועלת שיהיה קל יותר כשנמצאים עדיין בגלות:

לא זו בלבד שיודעים שבדאי יצאו מהגלות, אלא יתירה מזה – שיודעים שכל רגע שנמצאים במעמד ומצב של גלות, מהוה הכנה והכשרה ליציאה מן הגלות אל הגאולה. ובמילא, מסתכלים על כל רגע בגלות – לא כמו רגע בגלות, אלא כמו רגע של הכנה לגאולה.

וההסברה בזה – שבכל פעולה שיהודי עושה בכל יום ויום במשך שהותו בגלות, הרי הוא מאיר עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, ובמילא הרי הוא מברר ומזכך עוד חלק בעולם הזה הגשמי והחומרי, עוד חלק מקליפת נוגה כו', שעלידי זה פועלים את תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעולם הזה הגשמי, כמבואר בארוכה בתניא. וכיוון שכן, הרי מובן שצריכים להסתכל על כל רגע שבו מוכרחים עדיין להיות בגלות – לא כמו רגע של גלות, אלא כמו רגע של הכנה והקדמה לגאולה. ואז, נקל יותר להתמודד עם קשיי הגלות ולעבוד עבודתו כדבעי.

זאת ועוד – שהעבודה היא באופן שהאדם מרגיש את עצמו ל"בן חורין" ("ער איז שוין ניט אין גלות"), והיינו, שהנשמה היא במעמד ומצב של חירות, ועבודתו בגלות היא כמו "בן חורין" שצריך להוציא מישוהו אחר שנמצא עדיין בשבייה.

ועניין זה מתבטא באמונה בביאת המשיח שיבוא בכל יום – לא אמונה בדרך מקיף, אלא אמונה שחודרת בכל כוחות נפשו בדרך פנימי, ואמונה זו גופא מוציאה אותו מהגבלות של הגלות, ובמילא יכול לעבוד עבודתו מבלי להתחשב במיצרים וגבולים שמצד הגלות.

וזוהו הביאור בפתגם המקובל בשם הבעל-שם-טוב, שכל אחד מישראל יכול לחצות נהר על גבי מטפחת ("דורכשויען אַ טייך מיט אַ פּאַטשיילע"), אלא שצריך להאמין בזה. והיינו, שכאשר האמונה היא (לא בדרך מקיף, אלא) בדרך פנימי, מעמידה היא את האדם כולו, בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, במעמד ומצב שלה (של האמונה), ואז, לא ייפלא שהוא מושל על הטבע, כיוון שמציאותו היא למעלה מהטבע, וכל מציאות הטבע לא נברא אלא בשבילו, כמאמר רז"ל "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית", וכיוון שעניין "נקראו ראשית" הוא אצלו בגילוי, פועל הוא כל מה שצריך לפעול באין מפריע.

(תורת מנחם ה'תשי"ד כרך יא, עמ' 40:42)

עותקים למען החיילים. "על החיילים הרבים, שמלחמת יום הכיפורים השפיעה עליהם מהבחינה הרוחנית, נמנה גם נכדו של דוד בן-גוריון, סגן אלון בן-גוריון, שהחל מאז המלחמה להניח תפילין ולהתפלל מדי יום ביומו... בשיחה נוקבת שהשמיע הרבי באחרון-של-פסח תשל"ט דיבר הרבי על "אל יבוש מפני (בני אדם) המלעיגים"

הוא אמר:

אלה שמתרחקים מיהדות הרי משך זמן קצר לא נשאר שריד ופליט מיהדותם, ומאידך אלה ששבו ליהדות (לשורש ומקור שלהם) כפי שנהגו אבותיהם ולמעלה מכך עד תחילת כל הדורות – הרי לא נשאר זכר מהתנהגותם הקודמת (הבלתי רצויה).

שכן מי שמתרחק מיהדות מאבד את כבודו בתור בן-אדם אפילו בין אומות-העולם:

יהודי שנולד כחלק מ"ממלכת כהנים וגוי קדוש" כהמשך לשלשלת בת עשרות דורות של יהודים אבות וסבים שמסרו נפשם בפועל עבור היהדות – ומתפאר שהיה לו סב שכזה וכשאינו מתבייש בכך תולה הוא את תמונתו של הסב במשרד כדי שהכל יוכלו לראות מי היה הסב.

ולמרות זאת, כשהגיעו הדברים לנושאים של כסף וזהב כפשוטו ולכבוד בעולם, לא הצליח לעמוד בנסיון והתנתק מ-25, 30, 40, 45 דורות של יהודים והכל כדי שיהיה לא יותר כבוד ויותר הנאות העולם שיוכל לאכול, לשתות כל שמתחשק לו, ויכל ללכת בשרירות לבו למרות שידוע שמבורו ביצר-הרע – ניתן לשער כיצד הוא יראה בעיני אומות-העולם, וסוף כל סוף יחוש כיצד הם מביטים עליו!

לא כן כאשר הוא ממשך לדבוק ביהדותו, מקבל הוא כבוד אמיתי (לא כבוד מדומה) מכל הגויים שסביבו עד לצב של "ברוך תהיה מכל העמים" מתברכים הם הלואי שילדיהם ילכו בדרך הנכונה ולא יסורו מן הדרך בשל ענינים של כסף, זהב קנאה ותאוה וכו'.

וכאן המשיך הרבי ועבר לשלב הבא:

כדי לקבל זאת – דואג השם-יתברך שיוכלו לראות בעיני בשר שינשם אנשים שהשתנו (התהפכו) באורח-חייהם מן הקצה אל הקצה, ושבו לשרשם ומקורם והחלו לחיות בחייהם היומיומיים

היוו את המערכת של ספר היובל לשנת השלושים המכיל מאמרים וקטעי מאמרים שפורסמו בעיתונות הישראלית – "הרבי – שלושים שנות נשיאות", ושיפעלו יחד לתיקון חוק "מיהו יהודי". ביום שני כ"ז תשרי בשעה חמש אחר-הצהריים כשנכנס ל'יחידות' אמר לו הרבי בין השאר:

בנוגע למשקה שמסרו לכם עבור [הרב] עדין שטיינזלץ, הרי הכוונה שגם הרב (חנוך) גליצנשטיין גם יתן, שכן כולכם עסקתם יחד בענין, ואין הכוונה רק למשקה, אלא גם בהענינים שדובר בהם כאן (בחודש תשרי), ואין כוונתי (רק) לדברי תורה אלא לענינים הנוגעים למעשה, כגון עם הילדים [צהבאות ה'], "עטרת זקנים", "מיהו יהודי" וכיוצא-בזה. ולעורר כל אחד את עמיתו וכולכם יחד כיצד לפרסם (את הדברים) ו"תשועה ברוב יועץ". ובפרט שאתם שלושה, יש לכך כח של בית-דין אזי השם-יתברך (בוודאי) יעזור שיהי' בהצלחה.

מספר שבועות לאחר-מכן כותב הרבי להרב חיים יהודה פלדי (ז"ל) ששימש באותם ימים כיושב-ראש הועד לשלימות העם (כ"ף מרחשון תשמ"א – 'לקוטי שיחות' כרך כא עמ' 417):

בהיות כאן מעסקני אנ"ש שי' שבאה"ק – בקשתים שייסיעו את כ' [=כבודו] בהמבצע ד"מיהו יהודי" בכל האפשרויות שלהם, ובפרט אלה הדרים בסמיכות מקום לה"כנסת" וכו'. ויהי' רצון [ויהי רצון] שחפץ ה' בידו יצליח שינצל גם הנ"ל לעבוה"ק [לעבודת-הקודש] שלו המוכרחת האמורה ויבש"ט [ויבשר טוב].

בספר "שנה בשנה – תשל"ה" כתב העיתונאי מר יונה כהן (עמ' 285):

גם רחוקים נתקרבו לתורה

"נאמנים למצוות האדמו"ר מלובאביץ' שליט"א פשטו חסידי חב"ד בארץ במחנות צה"ל ועמהם תפילין, ספרי "תהילים", שירה זמרה וקול תורה לעידודם של הלוחמים בחזיתות. ולא רק קרובים אלא גם רחוקים נתקרבו על ידם לתורה ולמצוות. במאמץ רב העבירו מכונית דפוס מ"יד החמשה" שבכפר חב"ד למחנה פאיד שבמערבה של תעלת סואץ. קיבלו רשות משלטונות צה"ל והתחילו מדפיסים שם סידורי תפילה וספרי "תניא" באלפי

עבודה מסועפת בכל והחזיתות

מקירוב אברכי טלז לחסידות • חיזוק כלכלי של מוסדות חב"ד • שליחות של בית־דין לתיקון "מיהו יהודי" • פעילות במלחמת יום הכיפורים • לא כדאי להתרחק מחיי תורה ומצוות • עידוד היהודים מצרפת ששבו לחיי תורה ומצוות וחסידות

בקדש. ובפרט כמ"ב במ"א [=במקום אחר] בארוכה שתלמיד ישיבה בדורנו זה יש לשער שבמשך הזמן יהי, או עכ"פ יכול להיות משפיע על סביבה שלימה. וכל יגיעה שיעניים עליו כדאית היא, כיון שבמשך הימים תורגשנה התוצאות במושפיעו, וק"ל.
בכ"ה אדר תשי"ח – מגיב הרבי:

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ב אדר, ות"ח על כתבו ר"פ [ראשי פרקים] מהתועדות דחג הפורים, ולפלא שאפילו בהתועדות זו השתתפו רק ג' בחורים תלמידי הישיבה, אף שבכלל בעניני פורים כמה הגבלות וזהירות בטלות הן. והאומנם כ"כ גדול מורא בשר ודם? ויהי רצון אשר מתוך בריאות הנכונה גם בהרגשו הוא (כי באמת, כמו שאמרת לך, בריא הוא. אבל גם הרגש בלתי נכון גם ממנו צריך להפטר ולשללו), יעשה כל התלוי בריבוי גבולו גם מתוך תלמידים האמורים, וחבריא חבריא אית ליי. והרי שמן – שהוא פנימיות התורה – מפעפע בכל מקום, וק"ל [=וקל למבין].
על ההזזה אנו קוראים במכתבו של הרבי בכ"ד שבט תשי"ט:

מאשר הנני קבלת מכתבו מעש"ק, בו כותב ר"פ מהתועדות במוצש"ק העבר ובהשתתפות יותר אברכים. ויהי רצון שכיון שהתחילה הזזה בזה – הנה תגדל כהנה וכהנה בכמות (ז.א. במספרם) ובאיכות (ז.א.

"למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית" – ביטוי רוחני זה המצוי בתורת החסידות, ניתן להמליץ על עבודתו בקודש של הרבי לפעול ולרומם את כל היהודים אנשים נשים וטף בני כל השכבות והמעמדות.

קירוב אברכי טלז לחסידות

הרה"ח ר' ליפמאן שפירא (ז"ל) התגורר במשך כמה שנים בעיר קליבלנד שבאוהיו, ארה"ב. הוא הצליח להשפיע על כמה וכמה מבחורי ישיבת טלז שבאו להתועדויות ושיעורי חסידות (החומר ע"פ תשורה י"א אדר תש"ס).

ביום ט' תמוז תשי"ז כותב הרבי:

מובן שיש להמשיך בהשתדלות שהאברכים שי' ימשיכו בלימוד דא"ח, ובטח יהי' לזה קיום אם מזמן לזמן יפגשו אתם, הוא וכל שאר אנ"ש, משא"כ באם משאירים אותם לנפשם, ובהתבוננות בטח ימצאו כמה אופנים איך להביא הענין לידי פועל.
במכתב קודם מיום כ"ט אדר־שני תש"ז כתב הרבי:

ות"ח [ותשואות חן] על כתבו עכ"פ ראשי פרקים מהתועדות דימי הפורים אף שאינו מפרט בהשתתפות אברכי טלז שי' רצוני לקוות שמספרם הולך וגדול. אף שבטח דרושה לזה השתדלות מיוחדת, שהרי גם ע"ז [=עליזה] נצטוינו מעלין

כפי רצון המנדבים וינהלו כרטיסייה מפורטת – כך שבכל עת יהיה ברור חשבוננו של כל אחד. "אחת לשלשה חדשים – יישלח לכ"ק אדמו"ר שליט"א חשבון מפורט מה נתן כל אחד מאנ"ש עבור המוסדות.

"קבוצה מיוחדת מאנ"ש קבלה על עצמה לבקר את כל אחד מאנ"ש יחיו, לקבוע סכומי התחייבותו החדשית עבור המוסדות.

"באסיפת אנ"ש יחיו שהתקיימה ביום ג' ה' מנ"א בתל־אביב בהשתתפותו של ב"כ ושליח כ"ק אדמו"ר שליט"א, ידידנו הרה"ג והרה"ח וכו' הרב בנימין אליהו שי' גורודצקי – נתקבלה החלטה חגיגית ברוח ההצעה הנ"ל והופנתה קריאה אל כלל ציבור אנ"ש יחיו באה"ק שמסיבות שונות נמנע מאתם להשתתף באסיפה זו – לקבל את הנציגים הנ"ל בסבר פנים יפות ולהכלל מתוך שמחה בין התורמים הקבועים עבור המוסדות השונים העומדים תחת נשיאותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

"כדי להקל על מלאכתם של נציגנו הנ"ל – הרינו מתכבדים לשלוח לכב' בזה כרטיס מיוחד שסדרנו, ונא למלאותו ולציין במשבצת "התחייבות חדשית" את סכומי תרומתו החדשית לכל מוסדות שברצונו לתרום לטובתו. באם אין כב' רוצה לחלק בעצמו את תרומותיו למוסדות השונים – יכול הוא לציין את הסכום החדשי הכללי במשבצת של ה"קופה הכללית" ואנו נחלק סכום זה לכל המוסדות בהתאם להסכם שהסכמנו בינינו.

"אנו תקוה שכב' ייענה ברצון ובשמחה להנ"ל, ונא להחזיר לנו את הכרטיס הרצוף בזה ממולא – לפי הכתובת: ת.ד. 46 לוד.

"בברכת חסידים

"מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו".

שליחות של בית־דין לתיקון "מיהו יהודי", ועוד

מוצאי שבת בראשית תשמ"א במהלך חלוקת ה"כוס של ברכה" מעניק הרבי בקבוק משקה להרב טובי' בלוי ואומר לו שהוא מיועד גם עבור הרב עדין שטייננולץ והרב חנוך גליצנשטיין [=שהם

ברמת הלימוד ופעולתו), וק"ל. ואשרי חלקם של כל אלו שמקרבים כהנ"ל לפנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, ויהי רצון שיהי' באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור. בימי חנוכה תש"כ מאשר הרבי קבלת מכתבו מיום כ' כסלו. בצירוף שמות האברכים שליט"א המשתתפים בהתועדות".
לפעילות זו היה המשך ופירות גם בתקופות מאוחרות יותר (ועוד חזון למועד).

אנ"ש נקראים לתרום

באחד מכתבי ההתקשרות של חסידים מארה"ק לרבי, חודש לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע, ביקשו: "לקיים, לנצר ולשגשג את כל מצודות התורה והעבודה והחסידות שהקים בכל מדינה ומדינה שהם ובארץ ישראל בפרט" (אגרות קודש כרך ג' עמ' 21 (מבוא)). בקשר לזה מובא בזה מכתב שנשלח לאנ"ש בארה"ק בשנת תשכ"א עלידי הנהלת מוסדות חב"ד, ובו בקשה לחיזוק מוסדות חב"ד ותמיכה בהם (בפירסום ראשון):

"ב"ה, מנ"א תשכ"א.
ידידנו הנכבד שי'
שלום וברכה!

"בהתאם לדרישתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, להתרים את ציבור אנ"ש יותר ויותר להחזקת מוסדות חב"ד באה"ק – התכנסנו נציגי המוסדות לדון בענין.

"לצערנו, נתברר שציבור אנ"ש יחיו בארץ איננו ממלא את תפקידו בהחזקת המוסדות, אמנם חלק חשוב תורם בעין יפה אבל ישנו עוד חלק גדול שתרומותיו לטובת המוסדות במשך השנים האחרונות – אפסיות הן.

"אחרי דיון נרחב בנידון הגענו לידי הצעה מגובשת, לחייב את אנ"ש יחיו להעביר לטובת המוסדות את כספי המעשר שעל כל אחד להפריש ממשכורתו, ועכ"פ החלק הארי מסכום המעשר.

"וכדי שתוכל להיות בקורת תמידית אם אכן ממלא כל אחד הפרשת תרומות אלו עבור המוסדות מדי חדש בחדשו – הוחלט לרכז את כל כספי התרומות עבור כל המוסדות, בידי גוף אחד, שהוא הוא שיעביר את התרומות למוסדות השונים